

EVOLUCIÓ DEL CONJUNT ONOMÀSTIC CRISTIÀ A MALLORCA ENTRE ELS SEGLES XIII i XV

Antoni Llull Martí

XX Jornada d'Antroponímia i Toponímia. La Real, 2007

La introducció de noms de bateig en una societat tan conservadora com la mallorquina no ha estat, des del segle XVI fins a principi del XX, gaire notable; però entre la conquesta de Mallorca l'any 1229 i final del segle XV sí que es produí una considerable renovació en el conjunt onomàstic illenc, cosa que us vull mostrar i explicar en aquesta breu comunicació. Els canvis produïts en aqueix període no foren tan impactants com els sobrevinguts entre els anys 40 del segle passat i els nostres dies a causa de la gran immigració de castellanoparlants a la nostra illa. És prou sabut que a diversos llocs de la península són usats molts de noms que fins quasi la meitat del segle passat no es trobaven entre els mallorquins, però la cosa, vull dir l'estudi de l'antroponímia illenca, era encara fàcilment controlable. En el transcurs de les últimes dècades, i sobretot de la darrera, amb l'altra immigració massiva, aquest pic de persones procedents de països estrangers, i d'altra banda, la permissivitat d'imposició de noms en qualsevol llengua, a més de la moda d'imposar als nadons noms exòtics, fins i tot en el si de famílies mallorquines, ha fet de l'estudi de l'onomàstica personal una disciplina tan complexa i que requereix el coneixement de tantes llengües i cultures que és difícil trobar qualcú amb prou coneixements i coratge que vulgui emprendre de forma integral aquesta tasca. Actualment, és possible trobar mallorquins de naixença amb noms dels quals és molt difícil precisar-ne l'origen. No tan sols són noms inusuals entre nosaltres uns quants anys enrere, sinó fins i tot inaudits, com els èuscars Ainhoa, Aitor, Asier, Idoya o Iker; o els procedents de cognoms anglosaxons com Ashley, Cameron, Darwin, Kevin o Tracy; o el nòrdic Erik i l'irlandès Ian (de vegades amb cognoms illencs o espanyols) i fins i tot, alguns de bàrbara grafia basada en una pronunciació imitada de l'anglès, com Brayan (per Brian), Daiana (per Diana), Lesly (per Lesley o Leslie) i Shila (per Sheila), i deix de banda els noms eslaus, islàmics, xinesos i d'altres procedències usats entre les darreres onades de gent que s'ha establert a l'illa. Un estudi acurat i profund d'aquests últims canvis seria extremadament laboriós i no em veig amb força, ni ganes, d'emprendre'l. El que sí vull fer avui, és mostrar-vos, com ja he apuntat al principi, la modesta, però considerable, evolució antroponímica que tingué lloc a Mallorca entre els segles XIII i el XV, període en què desaparegueren com a noms de bateig unes quantes dotzenes d'antics noms germànics i alguns altres d'origen distint, i començaren a usar-se'n uns quants que eren els de sants que per una o altra circumstància s'havien fet populars, la majoria dels quals segueixen essent usats als nostres dies.

Com ja he apuntat abans, quan començà el repoblament de l'illa, just assolida la victòria del rei En Jaume I, la tendència a la desaparició de noms germànics com a noms

de bateig, feia molt de temps que s'havia iniciat, i ja havien deixat d'usar-se com a noms personals molts dels que havien estat corrents en segles anteriors, tals com Adrover, Alomar, Amengual, Bremon, Gibert, Ginard, Gomila, Gotleu, Grimalt, Isarn o Isern, Llull, Mir, Miró, Ulfila (transformat com a cognom, en Orfila), Sala, Sifre (mal grafiat Cifre), Sunyer i alguns altres que, com aquests, han sobreviscut com a llinatges, com el romà *Venerellus*, que significa 'dedicat a Venus', que ens ha arribat, com a cognom, amb la forma Venrell (incorrectament escrit, Vanrell). Així i tot, encara es podien trobar noms, entre els habitants de Mallorca, que avui en dia ens semblen molt més rars perquè, diferentment dels anteriors, no ens han arribat com a llinatges, si més no a Mallorca, com són Esmerald (possiblement alteració de *Ermenald*), Gandulf, Gerambert, Lanfranc i Renovard.

En els casos dels noms més corrents que citaré tot seguit, indicant freqüències d'ús, vull advertir que aquests percentatges han estat establerts sobre conjunts no molt nombrosos, de pocs centenars de noms, com poden ser llistes de contribuents on només hi figuren els caps de casa, llistes d'homes armats per a la defensa de l'illa, talles per contribuir a determinades despeses de les comunitats, processos multitudinaris com el dels adictes a la Germania, etc. Aleshores no hi havia padrons municipals ni censos en què hi constassin els noms de tots els habitants de la Ciutat o de cadascun dels pobles. Per tant, aqueixos percentatges només poden ser considerats com a orientatius, no com a dades estadísticament fiables.

Sembla que els tres noms més corrents entre aquells primers repobladors cristians, i durant tot el segle XIII, foren Pere (amb derivats hipocorístics com Pericó, Peiró, Peironet i Peretó), Bernat, Guillem (amb Guillemó) i Berenguer; seguits de Ramon, Arnau, Joan i Jaume. Amb percentatges que oscil·laven entre l'u i el dos per cent, els seguien Ponç (i Poncet), Martí, Guerau, Ferrer, Nicolau, Sanç o Sanxo, Ferran o Ferrando, Romeu i Pelegrí. També eren populars Andreu, Anfós, Bartomeu, Bertran, Bonanat (transformat, com a cognom, en Boronat), Domingo, Esteve, Francesc, Felip, Llorenç, Lluc (Lluquet i Lluquí), Marc, Mateu, Miquel, Nadal, Pasqual, Salvador, Simó, Tomàs i Vicenç; i eren usuals, però encara no gaire, Benet, Bernadí, Bonaventura, Cosme, Damià, Daniel, Domingo, Feliu, Gil, Gregori, Marçal, Manuel i Montserrat. Molt menys usuals, alguns fins i tot rars, eren aquests que relacion seguidament per ordre alfabètic: Abri, Acard o Aicard, Alberic, Albert, Alemany, Alexandre, Amigó, Anselm o Antelm, Antic, Arbert, Arcís (que deu correspondre a Narcís), Arias o Aries, Arnulf, Artau, Assalt, Balaguer, Baldomer, Baldoví, Barceló, Blanc, Blancaç, Blasco, Bonet (nom usual també entre els jueus), Bonmacip, Bord, Borràs, Brau, Carbonell, Castelló, Cebrià, Companyó, Conrad, Constanci, Constantí (transformat, com a llinatge, en Contestí), Dalmau, Deuslosalva, Dolç, Duran, Eduard, Eimeric, Elies, Enneco, Esbert (o Asbert), Escarp, Eixemèn (que ens ha arribat com a llinatge amb la seva forma femenina, Xamena), Falco (i més que aquest els seus derivats Falquet, Folquet o Fulquet), Ferragut, Ferriol, Garcia, Galceran, Galacià, Galvany, Estrany, Gascó, Gastó, Gelabert o Gilabert, Gerambert, Gerard, Gerald (variant de forma de Guerau), Gispert o Jaspert, Giscafrè o Guiscafrè, Gossalb, Gossalbo i Gonsalvo (formes corresponents al moderns Gonçal o Gonzalo), Graner, Grasset, Grosset, Guiu, Guter, Hug (amb la variant Hugó i els seus hipocorístics Hugolí i Huguet), Humbert (sovint sense hac), Imbert, Iu o Ivó, Janer (mai o quasi mai amb G inicial), Jordà, Jofre, Justaní, Lanfranc, Lladró, Llätzer, Lleó, Llodrà, Llop (i Llobet), Magnet, Maimó, Marí, Marimon, Marquès (i Marquesí), Martorell, Mascaró o Mascarós, Massot, Mingot, Miró, Morant, Nunyo o Nunó, Obert (sembla que

variant d'Albert), Oliba, Oliver, Orset, Otger, Ot o Otó, Paladi, Pascàs, Pelai, Peric,¹ Perpinyà, Reial, Reinald, Renovard, Ricard, Robert, Rodulf, Roig, Rotger, Rotlan, Saltell, Salvat, Samuel, Seguí, Silvestre, Tarragó, Tibau, Valeri, Valentí, Vidal i Vives.² Jordi era nom molt corrent entre esclaus grecs, igual que Costa, popular hipocorístic grec de Constantí (molt usual encara avui en dia a Grècia). Noms que arribarien a ser dels més populars, com Antoni, Francesc i Joan, i els seus corresponents femenins, eren encara rarament usats. La nòmina no és, ni de bon tros, exhaustiva, sinó més tost representativa dels noms que més solen aparèixer als documents de l'època.³

Una gran part dels noms citats són d'origen germànic, principalment visigot, i alguns d'ells, aleshores encara corrents, just cent anys després quasi havien desaparegut o s'usaven molt poc. Són Eimeric, Gerambert, Guilabert, Guiu, Imbert, Jofre, Josbert, Ferragut, Rotger i Rutlan, com també alguns altres de divers origen, com l'ibèric Garcia, els grecs Blancaç (que sembla ser una alteració de Pancraç, potser a través del mossàrab), Cebrià, Pascàs i Pelai; els llatins Borràs i Lladró; els semites, usats per àrabs, jueus i cristians, Magaluf i Massot, i Jordà, nom del riu sagrat en què fou batejat Jesucrist; el ja esmentat Exemèn (en castellà *Jimeno*, variant de Simeó), el format sobre el nom de la capital del Principat, Barceló; i alguns altres de procedències i etimologies diverses, com Llodrà, Marimon, Morant i Tur. Dels noms germànics es mantenien, i fins i tot cobraven força, els qui havien estat duits per sants o personatges prou famosos, com Amfós (variant antiga d'Alfons), Arnau, Bernat, Guillem, Ferran o Ferrando i Ramon.

Dins aqueixa primera centúria de repoblació cristiana, el nom preferit entre les dones era Maria, seguit de Guillema (i el seu derivat Guillemona) i de Berenguera. Eren també corrents Pereta, Sança, Cecília (o Cília), Comtessa i Comtessina, Gueraua, Ramona, Eliscèn o Elisenda, Ermessèn o Ermessenda, Brunissèn o Brunissenda, Romia, Sança o Sanxa, Saura (i Saurina), Serena, Sibília, Suau, i sembla que no tant, Adelaida o Adaleudis o Adaleidis, Agnès i Agneta, Aimelina, Alais, Andreua, Anglesia o Anglesa, Arsenda, Astruga, Aucella, Audisa, Babilònia, Bartomeua, Beatriu, Barcelona, Benaia, Bernada, Bevenguda, o Benvenguda, Blanca, Bonavia, Bonavís, Bondia, Boneta, Blanca, Bremonda o Bremona, Bruna, Burgueta, Caracosa, Catalana, Catalina o Caterina, Cluset, Coloma (nom d'una reina de Mallorca), Delfina, Dolça (també usual entre les dones jueves), Dominga, Eldiares, Elionor, Elisabet (i també la seva variant Isabel), Eliseta, Elvira, Elfa, Ermengarda, Espanya, Estela, Estorina, Estranya, Felipa, Ferrera, Flor i Floreta, Floriana, Gaia, Garsenda, Gaufrida, Gerona, Gueraua, Guillema, Guillemona, Isalt, Jauma o Jaumeta, Joana, Jordana, Maimona, Mancília, Mascarosa, Mateua, Morlana, Musieta, Oliva, Oria, Pelegrina, Pola, Rosenda, Serrana, Selvana (possiblement per Silvana), Suau, Tarragona, Teresa, Tolrana, Valença, Valentina, i el de dues reines de Mallorca, Violant i Constança, inusuals entre la gent del poble però que es trobaven entre les dones d'algunes famílies

1 Pens que Peric podria ser una afèresi de l'antic germànic *Alberich* que es troba a documents catalans dels segles IX i X amb les formes Alberico, Albericus i Elperico. Però que també pot ser un hipocorístic de Pere, com ho és Pericó.

2 Usuals, aquests dos darrers, també entre els jueus, el segon com a nom masculí i també femení. Era nom de bon auguri (*vives* forma antiga d'imperatiu-subjuntiu de *viure*) que també es trobava en llatí i en castellà (*Vivas*).

3 Una bona representació dels noms usuals entre els primers pobladors es pot veure als 434 documents originats durant els primers anys que seguiren a la Conquesta relacionats al *Capbreu ordenat l'any 1304 dels establiments i donacions fets per Don Nuno Sanç, de la seva porció*, transcrits i publicats per Estanislau de K. Aguiló al BSAL, entre febrer de 1913 i març de 1914.

nobles. Catalina i Margarida eren aleshores rarament usats, però ben aviat arribarien a gaudir d'una popularitat notable.

A mitjan segle XIV, Pere, Guillem, Bernat, Jaume i Berenguer seguien entre els primers, i havia augmentat molt la importància de Joan, de Francesc i d'Antoni. A les actes del procés que el governador reial Gilabert de Centelles féu obrir l'any 1345 contra l'anterior governador Arnau d'Erill, acusat d'haver afavorit els partidaris del destronat Jaume III de Mallorca,⁴ hi figuren els noms de més de 500 persones. Entre aquests, els més corrents amb els percentatges d'ús, són els següents: Pere (16,1%), Guillem (12,8%), Bernat (10,9%), Joan (6,6%), Francesc (6,4%), Jaume (6,4%), Berenguer (4,5%), Ramon (3,8%), Bartomeu (3,1%), Nicolau (3,1%), Antoni (2,4%), Simó (2,1%), i amb percentatges inferiors, però també entre els usuals: Andreu, Bertran, Esteve, Ferrer, Hug, Jordi, Julià, Mateu, Miquel, Pasqual, Ponç, Romeu, Salvador i Sanç o Sanxo. Ja bastant rars són: Deuslosalv, Deuslovol, Reinald i Rotger. Eren usuals també alguns derivats hipocorístics com Bernadó, Francesquí i Fransoi, Guillemó, Pericó i Peretó. Les dones citades en aquest procés foren molt poques, entre les quals es troben els noms de Blanca, Cecília, Elisenda, Esmeralda, Gràcia, Guillemona, Jacomina, Margarida, Riqueta, Simona, Tomassa i Burguera, possiblement, aquest darrer, sigui un malnom.⁵ També hi són anomenats alguns jueus, que no fa al cas citar-los ara car només ens atenem al conjunt onomàstic cristià.

Per aqueix i altres documents, originats dins el mateix segle,⁶ veiem que Jordi, tot i que encara es trobava més entre els esclaus o lliberts grecs que entre els descendents de repobladors catalans, començava ja a ser molt usat entre aquests. Alguns dels noms que citaré tot seguit, no els havia trobat en el buidat de documents corresponents al segle anterior, amb la qual cosa no vull dir que no hi fossen usats, i podem donar quasi per segur que, sobretot els germànics, devien ser-ho, mentre començaven a usar-se'n d'altres de diverses procedències que han arribat als nostres dies. Són aquests: Adrià, Andriol, Agost (potser per August), Agustí, Albertí, Aleix, Amat, Ambròs, Artús, Avinyó, Amer, Aparici (i les seves variants de forma Aparís i París), la forma italiana *Arrigo* (corresponent al nostre Enric, que ha donat lloc al cognom Rigo), Baldí (possiblement per Baldoví), Bartolí, Barraves o Barravés (recorrem que en aquell temps no s'usaven els accents gràfics), Benet, Bevengut o Benvengut, Bonanat, Bonifaci, Carbó, Carles, Cebrià, Castell, Climent, Company, Costa (hipocorístic grec per Constantí, com ja he dit abans), Daniel, Enric, Espanyol, Feliu, Frederic, Galceran, Galvany, Gaubert, Gil, Girard, Gombau, Grimau (variant de forma de Grimalt), Gualbert, Hugó, Lancelí, Llätzer, Llorenç, Lluc, Lorongo⁷, Macip, Marc, Marçal, Marcó, Monet (que pot ésser afèresi de Ramonet o de Simonet), Montserrat, Palau, Palou, Percival,⁸ Poquet,

4 Transcrit i publicat per José M. Quadrado al tom XV del BSAL, gener-juny de 1914, pàgines 1 a 15; 67 a 80, i 81 a 94.

5 Alguns altres podrien també ser malnoms o sobrenoms corresponents al llinatge del marit o del pare de l'esmentada, com són Babilònia, Barcelona, Burgueta, Estranya, Selvana i qualcun altre. Tant pot ser una cosa com l'altra, i en molts de casos és difícil esbrinar si es tracta, en efecte, del seu vertader nom propi.

6 Un bon repertori de noms i llinatges usats dins aquest segle és el *Corpus d'antropònims mallorquins del segle XIV*, per Joan Miralles i Montserrat, IEC, Barcelona, 1977.

7 Em pregunto si pot estar relacionat o ser una variant de Llorenç, però no sé d'on sortí aqueixa forma, de la qual no n'he sabut trobar clàrícia en català, ni l'he vista en castellà ni en italià.

8 Nom procedent de les llegendes del Sant Graal, popularitzat modernament en alemany per l'òpera *Parsifal*, de Wagner.

Rainald, Rigau, Rodrigo, Salva (possiblement Salvà, per Silvà), Servià, Saldí, Remiger, Tadeu, Tarragó, Todor (per Teodor), Vecià, Vicenç i Virgili, i s'havia incrementant notablement l'ús de Julià, Macià, Nadal i Tomàs; i apareixia alguna forma més acostada a l'actual, com Gonçal en comptes de Gossalb, Gossalbo o Gonsalvo. Entre els esclaus o lliberts procedents de Grècia els noms més usuals eren, a més de Jordi, Nicola i Costa (hipocorístic grec de Constantí, com ja he dit), Dimitre o Damitre (per Demetri), Manoli (forma corresponent a Manuel) i Todor (per Teodor), també es trobava algun Vassili (Basili).

Pel que fa als noms de les dones, dins el mateix segle XIV, és molt difícil determinar quins eren els més usuals perquè no apareixen a la documentació amb tanta profusió com els dels homes. Maria seguia entre els preferits, però potser ho era més el seu derivat hipocorístic Marió. Ens trobam amb què continuen usant-se els germànics Alamanda, Brunissèn, Elicsèn i Gueraua; els llatins Ferrera i Romia; i dins aquest segle es popularitzaren, si bé encara amb un ús molt limitat, Anna, Antònia o Antonina, Catalina, Coloma, Francesca o Francina, Elisabet, Margalida i Magdalena; també començaven a trobar-se algunes Clares i Llucies, noms que incrementarien el seu ús en els segles següents i que avui en dia figuren entre els preferits a l'Illa. Menys corrents, però usuals, eren Agnès, Benvenguda, Bonanada, Dolça, Tomassa, i amb menys freqüència, Aldonça, Amàbília, Andreua, Andrieta, Angalia, Angelina, Astàcia, Astorina, Bartomeua, Beatriu, Beneta, Berenguera (i Berenguerona), Blanca, Bondia, Brianda, Brígida, Bruna, Burguesa, Elena, Elvira, Ermessèn o Ermessenda, Enriqueta, Esclaramunda, Esperta (possiblement feminització de Jaspert o de Gispert o d'Esbert), Eugènia, Eulàlia, Exalona, Florentina, Floreta, Fresca, Georgieta, Gràcia, Gracieta, Griselda, Hungria o Ungria (possiblement del nom del país d'on era la reina Violant, esposa del rei en Jaume I), Jòrdia, Joanina, Juliana, Lluqueta, Maciana, Manseia o Menseia⁹, Marcona, Martina, Mascarosa, Mateua, Melia (que deu ser afèresi d'Amèlia, antic nom germànic), Miquela, Nadala, Nicolaua, Oliva, Ricarda, Riqueta, Pasquala, Pastora, Paula, Paueta, Preciosa, Ramona, Seguina, Sèlia (sembla una variant gràfica de Cèlia), Siurana, Sobirana, Tecla, Totabona, Úrsula, Urraca (nom quasi exclusivament castellà), Valençó, Violeta i Vives; i a més encara se'n podien trobar alguns altres a punt de desaparèixer, com Anglesa, Astorina, Barcelona, Jordana, Marquesa i Marquesina, Saura i Saurina, Sibília i Suau. D'altra banda, havien desaparegut del tot o eren molt rarament usats Elicsèn, Estranya, Ferrera, Marsília, Mascarosa i Saurimonda.

Anna, que en el segle XVI esdevindria un nom popular a Mallorca, en el XIV només solia trobar-se com a nom d'esclaves gregues, igual com Todora (per Teodora). També eren corrents entre catives de la mateixa procedència: Arena o Erena (que deu correspondre a Irene), Cali o Quali (format possiblement sobre *kalos* 'bell' o 'bo'), Astàssia o Astàcia (per Anastàsia), Constança, Manolia i Nicolaua.

En un altre document corresponent a l'any 1362,¹⁰ ens trobam que, a Ciutat, Pere seguia en primer lloc, seguit de Bernat i de Guillem; Francesc i Joan havien passat a ocupar el quart i cinquè lloc, Jaume el setè i Antoni seguia ascendint en la seva acceptació popu-

⁹ Possiblement correspon al castellà Mencía, però de cap dels dos n'he pogut aclarir l'etimologia.

¹⁰ *Estament militar de Mallorca. Militars, generosos, ciutadans i prohoms de Mallorca amb honors de cavallers a l'any 1362*. Extret del *Llibre de lletres comunes de l'any 1362*, núm. 26, custodiat a l'Arxiu Històric de Mallorca, transcrit per José Ramis de Ayreflor i Sureda al tom XXVI del BSAL.

lar. A la part forana, sembla que els primers eren Pere, Guillem, Jaume, Bernat i Antoni, cal destacar que es notava més la presència dels noms dels apòstols, que, exceptuats Pere i Jaume, no havien estat gaire usats fins aleshores. El que més popularitat havia guanyat era Joan, també s'havia incrementat molt l'ús de Francesc i els noms dels sants metges, Cosme i Damià. També s'havia augmentat l'ús d'alguns derivats hipocorístics acabats en -ó, com Pericó, Peretó, Guillemó, Jaumó, Bernadó i Ferreró, i també acabats en -í, com Paulí i Polí (derivats tots dos de Pau). D'altra banda, es feien més i més rars els noms germànics Folquet o Fulquet, Guerau, Marquès, Miró i alguns altres de diversa procedència com Barceló, Bonanat, Dalmau, Ferriol, Garcia, Massot, Maimó, Marimon i Oliver.

Dins el segle XV seguí incrementant-se l'ús d'alguns noms bíblics i de sants, la devoció als quals s'havia popularitzat per diverses circumstàncies.¹¹ Cap a mitjan segle, Pere, amb el seu derivat Pericó, sembla que seguia en primer lloc, amb poca diferència sobre Joan, amb percentatges d'ús, un i altre, propers al 15%. Anaven seguits d'Antoni, Jaume, Bernat, Guillem, Nicolau i Jordi, també havien esdevingut populars el de l'apòstol Pau i els dels arcàngels Gabriel, Miquel i Rafel. L'ús de Ramon i Arnau havia minvat, però continuaven entre els preferits. Els germànics Berenguer i Guerau seguien essent usuals, però no tant com ho havien estat en segles anteriors. Per la seva banda, Blai, Cristòfol, Gregori, Jeroni, Julià, Lluç, Lluís, Marc, Simó i Tomàs començaven a ser noms corrents, també es trobava sovint Vador (per Salvador). Menys freqüents eren Àlvar, Amador, Colom, Daniel, Diego, Dionís, Esperendeu, Ferrer, Galceran, Galvany, Gracià, Honorat, Ignasi, Lancelot,¹² Lleonard, Llucià, Narcís, Orlando, Rosell, Tadeu, Tristany i Virgili. Cap a final de segle apareixien els noms renaixentistes Hipòlit, Príam i Teseu, mentre que s'havien fet raríssims o havien desaparegut del tot, els germànics Abrió, Aicart, Albertí, Alemany, Artau, Asbert, Berard, Bertran, Eimeric, Folc, Gombau, Guerau, Garí, Gelabert, Gerambert, Gibert, Hug i Huguet, Humbert, Jofre, Otger, Reinald, Remiger, Rigau, Rotger, Rotlan, Sala i Seguí. També havien desaparegut o s'havien fet molt rars, com a noms de bateig, els llatins Bonanat, Borràs, Carbó i Carbonell, Dalmau, Duran, Ferriol, Perpinyà, Roig, Salvà, Salvat; els ibèrics Blasco i Garcia, el d'etimologia incerta Mascarós i els procedents de topònims Barceló i Tarragó.

Entre els noms de dona, havia perdut una mica de popularitat Maria i n'havien guanyat Anna, Antonina, Bàrbara, Catalina, Clara, Coloma, Elisabet, Francesca o Francina, Joana, Margarida o Margalida, Magdalena, i també, Violant, nom de reines i princeses de la Casa de Mallorca. Començava a trobar-se alguna Praxedis i alguns noms renaixentistes com Adriana, Cassandra, Diana, Dionísia, Eufrasina (possiblement per Eufrosina), Fedra, Helena, Hipòlita, Lucrècia i Policena (per Polixena). Eren usuals, si bé alguns no gaire o fins i tot rars, Àgueda, Agustina, Aldonça, Amada, Bartomeua, Beatriu, Benvenguda, Blanca, Dolça, Elionor, Esclarmonda, Estàcia (sembla que és afèresi d'Anastàsia), Esperança, Esteva, Eulàlia, Esther, Graciosa, Juliana, Llorença, Llúcia, Maciana, Marcona, Marianna, Martina,

11 Una extensa recopilació de noms d'home i de dona es troba a les *Registra Sponsalium Ecclesiae Maioricensis*, «Concessos», transcrits per Juan Rosselló Lliteras (Publicacions de l'Arxiu Diocesà, 1981-1982) corresponents als anys 1459-1460, 1461 i 1496-1497. També a les llistes extretes de la *Memoria de los reconciliados por el Sto. Oficio de la Inquisición por los edictos de gracia, desde su fundación en este Reino*, reproduïda al llibre *Inquisición de Mallorca-Reconciliados y relajados 1488-1691*, Copyright M. Perdigó, Barcelona, 1946.

12 Com Perceval, aquest nom degué entrar en l'antroponímia catalana i d'altres països per la difusió, entre els segles XIII i XIV, de les llegendes relacionades amb el Sant Graal.

Miquela, Montserrat, Nadala, Nicolaua, Onofra, Pasquala, Pereta, Rafela, Romia, Rosa, Saura i Saurina, Sibília, Simona, Tomassa i Úrsula. Altres menys freqüents com Griselda, Guisalda, Lluna, Luquina, Maura, Riqueta, Suriana, Teodora, Tecla i Xerubí. També trobam alguns noms que estaven ja a punt de desaparèixer del conjunt onomàstic usual, com Burgueta, Ermessèn, Marquesina, Oliva, Seguina i Serena.¹³

En resum, els canvis més notables produïts en el conjunt onomàstic illenc dos-cents cinquanta anys després de la repoblació per part dels cristians majoritàriament procedents de Catalunya, eren en primer lloc la desaparició com a noms de bateig d'una gran part dels noms de procedència germànica, que han perdurat, quasi tots, com a llinatges. Se salvaren, segurament per haver estat els de sants o personatges importants, Bernat, Ramon, Guillem, Arnau, Alfons i Ferran, amb els seus respectius femenins. També es preservà, però molt minoritàriament, Esclarmonda, nom d'una de les reines de Mallorca. D'altra banda, s'havien popularitzat els noms de Catalina, Francesca, Joana, Margarida, Elisabet i Magdalena, molt poc usats en el segle XIII. Entre els noms d'home, l'ascens més notable havia estat el de Joan, Antoni i Francesc, i també el de Bartomeu, Domingo i Jordi; els dels tres arcàngels, Gabriel, Miquel i Rafel; i els dels apòstols Pau, Andreu, Esteve, Felip, Lluc, Macià, Mateu, Simó i Tomàs. També començaven a fer-se usats els noms dels tres Reis d'Orient: Melcior, Gaspar i Baltasar; i els dels sants Gregori, Blai, Llorenç, Lluís, Cristòfol, Cosme, Damià, Benet i Climent. Cap a final del segle XV, s'hi trobaven algun Jeroni, algun Sebastià i alguna Praxedis, noms que en el segle següent assolirien una notable popularitat. Als renaixentistes que he citat més amunt, haureu notat que n'hi falten alguns que arribarien a tenir una extraordinària acceptació popular, com són els d'home Josep i Joaquim, i el de dona Apol·lònia, que no començaren a usar-se fins molts d'anys després, per circumstàncies que no fa al cas explicar ara. I també, en certa manera, Anna, que com ja he apuntat, fins a final del segle XIV o principi del XV només l'havia trobat com a nom d'esclava grega.

I amb això don per acabada aquesta comunicació, que esper que us hagi semblat prou interessant. En tinc en projecte una altra amb relació a l'evolució del mateix conjunt onomàstic entre els segles XVI i XX, que si Déu vol podré donar a conèixer més endavant. Gràcies per la vostra atenció.

¹³ Un bon repertori de noms usats dins aquest segle es poden veure a l'extensa sèrie de documents inclosos en el llibre de Joan Miralles i Montserrat *Corpus d'Antroponímia del segle XIV*, Institut d'Estudis Catalans, 1997, i al llibre titulat *Registrum Sponsalium Ecclesiae Maioricensis*, transcrit i publicat per Joan Rosselló Lliteras, Palma, 1981.